

Veiledning til Kopinors medlemsorganisasjoner om fordeling av vederlag

Vedtatt av Kopinors styre 28. april 2022

1 INNLEDNING

Denne veiledningen er vedtatt av styret, i henhold til vedtektene § 6–8. Den tar utgangspunkt i bestemmelsene i åndsverkloven (åvl.) og lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv. (kfl.) Den erstatter «*Veiledning til Kopinors medlemsorganisasjoner om fordeling av kopivederlag til norske og utenlandske rettighetshavere*» fra 20. juni 2011.

I lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv. angis formålet i § 1:

Formålet med loven er å sørge for at kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter håndteres på en ansvarlig, effektiv og åpen måte overfor både rettighetshavere og brukere. Loven skal også sikre rettighetshaveres valgfrihet ved kollektiv forvaltning av rettigheter.

Medlemsorganisasjonene er omfattet av lovens bestemmelser om forvaltning og fordeling av vederlag i den grad de fordeler og utbetaler rettighetsvederlag (§ 2, 5. ledd).

2 FORDELING AV VEDERLAG

I Prop. 53 L (2020–2021) presiserer departementet i kommentar til lovens § 21 om fordeling og utbetaling at de kollektive forvaltningsorganisasjonene

så godt som mulig [skal] bestrebe seg på å fordele vederlagene individuelt. Det er opp til den enkelte kollektive forvaltningsorganisasjonen å vurdere hvilke tiltak som må gjøres for å oppfylle kravene i bestemmelsen. (s. 152)

Kopinors representantskap har vedtatt «*Retningslinjer for forvaltning og fordeling av vederlag*». Etter disse retningslinjene skal vederlagsmidler som kan knyttes til individuelle rettighetshavere basert på opplysninger om bruken, fordeles individuelt av Kopinor.

Når slike opplysninger ikke foreligger, fordeler Kopinor vederlagsmidlene til de kategorier av rettighetshavere som Kopinor krever inn vederlag for. Medlemsorganisasjonene mottar vederlag for de kategorier rettighetshavere organisasjonen representerer, i samsvar med inngåtte fordelingsavtaler. Med vederlaget følger ikke annen informasjon enn hvilket avtaleområde vederlaget er innkrevd fra.

2.1. FORDELING TIL RETTIGHETSHAVERNE

Medlemsorganisasjonene er ansvarlig for den videre fordelingen av vederlaget innenfor rammene av lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett. Også organisasjonene skal så godt som mulig bestrebe seg på å fordele rettighetsvederlag individuelt, og de kan eventuelt benytte analogier eller kunnskap fra andre områder som grunnlag for fordelingen.

Prinsippene for fordeling av vederlag besluttet av organisasjonens medlemmer. Begrunnelsene bør dokumenteres.

2.2 FRADRAG

Før fordeling kan medlemsorganisasjonene gjøre følgende typer fradrag:

- til administrasjon, knyttet til arbeidet med å fordele vederlag
- til utdanningsmessige, sosiale og kulturelle ytelser, herunder til kollektiv fordeling blant annet i form av stipend.

Fradrag skal stå i et rimelig forhold til organisasjonens ytelser til rettighetshaverne og skal beregnes etter saklige kriterier, jf. kfl. § 20 tredje ledd. Når det gjelder nivået på fradrag, benyttes begrepet «bransjepraksis» i forarbeidene til loven. Mye taler for at det på områder der vederlagsmidler ikke kan knyttes til individuelle rettighetshavere basert på opplysninger om bruken, vil være rom for større fradrag enn der slike opplysninger foreligger. Organisasjonene må selv vurdere hvilket fradragsnivå som er rimelig.

2.3 UFORDELT VEDERLAG

Dersom organisasjonen ikke finner et egnet grunnlag for å fordele hele eller deler av rettighetsvederlaget individuelt, vil slikt vederlag anses å være ikke-fordelbart. Tre år etter innkrevingsåret vil dette kunne benyttes etter prinsipper vedtatt av organisasjonen.

I Prop. 53 L (2020–2021) fastslås organisasjonenes frihet på dette området:

Departementets vurdering er at det ikke er behov for nærmere lovregulering av hvordan de ikke-fordelbare midlene skal brukes. De kollektive forvaltningsorganisasjonene selv er nærmest til å vurdere hva som er til beste for sine medlemmer. Etter departementets syn bør det være opp til årsmøtet å beslutte dette. Det innebærer at årsmøtet kan vedta generelle prinsipper om at ikke-fordelbare midler kan fordeles kollektivt. (s. 68)

Tilsvarende vil gjelde for medlemsorganisasjonene.

Eventuelle krav fra utenforstående rettighetshavere i løpet av treårsperioden skal, som angitt nedenfor, rettes mot Kopinor, som vil ha tilstrekkelig likviditet til å møte slike vederlagskrav.

3 UTENFORSTÅENDE RETTIGHETSHAVERE

Vederlaget som fordeles til kategorier av rettighetshavere gjennom medlemsorganisasjonene, er innkrevd etter åndsverklovens regler om avtalelisens, jf. åvl. § 64. Det den enkelte medlemsorganisasjon bestemmer om fordeling av vederlaget, er bindende også for rettighetshavere som ikke representeres av organisasjonen.

I fordeling og bruk av vederlagsmidler skal organisasjonen likebehandle medlemmer og ikke-medlemmer, slik det fremgår av åvl. § 64:

Utenforstående opphavere skal ha samme rett som organiserte til å få del i midler og goder som utdeles fra eller som vesentlig er bekostet av vederlaget.

En tilsvarende rett gjelder utenforstående utgivere.

Også en uorganisert utenlandsk statsborger kan være en utenforstående rettighetshaver i denne sammenhengen, f.eks. dersom vedkommende er bosatt i Norge eller har en vesentlig tilknytning til Norge gjennom sitt arbeid.

Det må påses at kunngjøring om tildeling og annen bruk av vederlagsmidler når ut til både medlemmer og ikke-medlemmer.

Utenforstående rettighetshavere som kan sannsynliggjøre at eget verk er brukt i medhold av en avtalelisensavtale, kan kreve vederlag fra Kopinor innen tre år etter utløpet av det året bruken fant sted, jf. åvl. § 64 annet ledd. Kopinor vil i slike tilfeller kreve at beløpet som Kopinor utbetaler på grunnlag av kravet, tilbakebetales fra (eller motregnes mot vederlag til) den medlemsorganisasjonen som er nærmest til å kunne representere den aktuelle rettighetshaveren.

4 GODKJENNING OG RAPPORTERING

Medlemsorganisasjonene skal være registrert hos Patentstyret (kfl. § 52).

Opphaverorganisasjoner skal videre være godkjent som avtalelisensutløsende organisasjon (åvl. § 63).

Kopinor har besluttet at medlemsorganisasjonene skal utarbeide årlig åpenhetsrapport om bruken av vederlagsmidlene (kfl. § 36, jf. § 2 sjettede ledd). Denne kan inngå i årsmeldingen og skal godkjennes av organisasjonens medlemmer, f.eks. av årsmøtet. Rapporten skal oversendes Kopinor innen 1. september og vil deretter bli gjort tilgjengelig på Kopinors nettsider.

(slutt)